

Bibliografia bàsica sobre energia per al desenvolupament humà

Jorge Sneij i Enric Velo

Enginyeria Sense Fronteres

L'energia és un tema extraordinàriament variat, que requereix manejar una gran quantitat de conceptes i temes, i relacions mútues, que possibiliten diverses aproximacions. Comencem per abordar el tema a escala macro i des d'un punt de vista més humanístic, per a després entrar en les referències més concretes i fins i tot tecnològiques.

Anàlisi macroenergètic

Per a fer esta anàlisi global, tant de la situació energètica com de les projeccions i escenaris de futur, o de les polítiques energètiques, recomanem les publicacions dels organismes multilaterals.

Publicaciones del Programa de Naciones Unidas per al Desenvolupament (PNUD):

- PNUD (2000). *World Energy Assessment. Energy and the challenge of Sustainability*. Disponible en:
<http://www.undp.org/energy/activities/wea/drafts-frame.html>
- PNUD (2002). *Energy for sustainable development: a policy agenda*¹. Disponible en: <http://www.undp.org/energy/publications/2002/2002a.htm>
- PNUD (2003). *Poverty and Climate Change: Reducing the Vulnerability of the Poor through Adaptation*. Disponible en: <http://www.undp.org/energy/climate.htm>
- PNUD (2004). *World Energy Assessment. 2004 update*. Disponible en:
http://www.undp.org/energy/docs/WEAOU_full.pdf
- PNUD (2005). *Achieving MDG: the role of energy*. Disponible en:
<http://www.undp.org/energy/docs/achievemdg.pdf>
- PNUD (2005). *Energizing Millennium Development Goals. A Guide to Energy's Role in Reducing Poverty*. Disponible en:
http://www.undp.org/energy/docs2/ENRG-MDG_Guide_all.pdf
- PNUD (2005). *The Sustainable Difference: Energy and Environment to Achieve the MDG*. Disponible en:
<http://www.undp.org/energyandenvironment/sustainabledifference/>

¹ Veure ressenya en aquest número.

Bibliografia sobre energia per al desenvolupament humà

Jorge Sneij i Enric Velo

Publicacions de l'Agència Internacional de l'Energia (AIE):

- INTERNATIONAL ENERGY AGENCY (2004). *World Energy Outlook 2004*, IEA, París. Disponible en:
http://www.iea.org/Textbase/publications/free_new_Desc.asp?PUBS_ID=1266

Una bona font de dades sobre energia a nivell mundial és els informes estadístics de BP, als que cal afegir les estadístiques de l'AIE.

- BP (2003). *BP Statistical Review of World Energy*. Disponible en:
<http://www.bp.com/>
- INTERNATIONAL ENERGY AGENCY, (2003). *Key World Energy Statistics from the IEA* (2003 edition), IEA publications, London. Disponible en: <http://www.iea.org/>

Anàlisi de la Ajuda Oficial al Desenvolupament:

- GREENPEACE E INGENIERÍA SIN FRONTERAS (2005). *Ayuda Oficial al Desarrollo en Energía*. Madrid. Disponible en:
<http://www.greenpeace.org/raw/content/espana/reports/ayuda-oficial-al-desarrollo-en.pdf>.

Gènere i energia

Sobre la relació entre gènere i energia, a més dels recursos disponibles en la web d'ENERGIA, citats en l'article sobre recursos en Internet en aquest mateix número, resulten molt rellevants les següents publicacions, entre les que destaca com una de les primeres aproximacions pràctiques, d'utilitat per a les persones involucrades en la gestió del cicle de projecte en cooperació per al desenvolupament, la del PNUD.

- CECELSKI, E. (2000), *Enabling equitable access to rural electrification: current thinking and major activities in energy, poverty and gender*. *Energy. Environment and Development*, Kurten, Germany.
- CLANCY, J., OPARAOCHA, S., ROEHR, U., (2004). "Gender Equity and Renewable Energies", presentado en la International Conference for Renewable Energies, Bonn. Disponible en: <http://www.renewables2004.de/pdf/tbp/TBP12-gender.pdf>
- PNUD (2004). *Gender and Energy for Sustainable Development: A Toolkit and Resource Guide*² Disponible en:
<http://www.undp.org/energy/genenergykit/genderengtoolkit.pdf>.

² Veure ressenya en aquest número.

Bibliografia sobre energia per al desenvolupament humà

Jorge Sneij i Enric Velo

Paper i possibilitats de les energies renovables

Seguint l'anàlisi a nivell global o, fins i tot regional, interessa conèixer algunes qüestions sobre les possibilitats reals, potencialitats, barreres i nous desafiaments de les energies renovables:

- KAREKEZI, S., RANJA, T. (1997), *Renewable energy technologies in Africa*. AFREPEN.
- WORLD ENERGY COUNCIL y FAO (1999). *The Challenge of rural energy poverty in Developing countries*. World Energy Council, Food and Agriculture Organizations of the United Nations. Disponible en: <http://www.wec.org/>
- SÁNCHEZ, T. (1999). *Small Hydro as an Energy Option for Rural Areas of Perú. Second WCD Regional Consultation on Large Dams and their Alternatives in Latin America: Experiences and lessons learnt*, Sao Paulo, Brazil. Disponible en: <http://www.itdg.org.pe/Programas/energia/articulos/shaaeofra.pdf>
- KHENNAS, S., BARNETT, A. (2000) *Best practices for sustainable development of micro hydro power in developing countries*. ITDG, Rugby, Reino Unido. Disponible en: <http://www.itdg.org/docs/energy/bestpractsynthe.pdf>
- PAINULY, J.P. (2001), "Barriers to renewable energy penetration; a framework for analysis". *Renewable Energy* 24, 73-89.
- ESDG-UNDP (2001). *Clean Energy for Development and Economic growth: biomass and other renewable energy options to meet energy and development needs in poor nations*. PNUD. Disponible en:
http://www.undp.org/energy/publications/2002/Clean_Energy_Biomass.pdf
- INTERNATIONAL ENERGY AGENCY (2003). *Renewables for Power Generation*, IEA, París. Disponible en: Disponible en:
http://www.iea.org/textbase/nppdf/free/2000/renewpower_2003.pdf
- HORN, M. (2003), "Solar Photovoltaics for Sustainable Rural Electrification in Developing Countries"; The Experiences in Peru. ISES Solar World Congress 2003, Göteborg, Sweden.
- KAREKEZI, S., LATA, K., COELHO, S.T. (2004), "Traditional biomass energy". International Conference for Renewable Energies. Bonn (Germany). Disponible en: <http://www.renewables2004.de/pdf/tbp/TBP11-biomass.pdf>
- WARWICK, H. AND DOIG, A. (2004). *Smoke - the Killer in the Kitchen. Indoor Air Pollution in Developing Countries. Appendix 1: Lessons to be learnt from improved stoves programmes*. ITDG Publishing. Disponible en:
http://www.itdg.org/?id=smoke_index
- FOLCH, R., CAPDEVILA, I., OLIVA, A., MORESO, A. (2005), *La energía en el horizonte del 2030*. Institut Català d'Energia, Barcelona. Disponible en: <http://www.icaen.net/>
- VELO, E., SNEIJ, J., DELCLÒS, J. (eds.) (2006), *Energía, participación y sostenibilidad*³. Ingeniería sin Fronteras, Barcelona.

³ Veure ressenya en aquest número.

Bibliografia sobre energia per al desenvolupament humà

Jorge Sneij i Enric Velo

Tecnologies en fonts d'energia renovable

Si el que ens interessa és una descripció més a fons de les tecnologies energètiques que utilitzen fonts renovables d'energia, comptem amb un ampli ventall de possibilitats. No obstant, destaquem només aquelles publicacions amb un enfocament tecnològic aplicat o aplicable al context específic dels països en desenvolupament.

- FAO (1993). Estudio Montes 72. El gas de madera como combustible para motores. FAO, Roma. Disponible en:
<http://www.fao.org/docrep/T0512S/t0512s00.htm>
- SÁNCHEZ-CAMPOS, T., RAMÍREZ-GASTÓN, J. (1995), Manual de mini y microcentrales hidráulicas. ITDG-Perú. Disponible en:
<http://www.itdg.org.pe/archivos/energia/manualdeminiymicrocentraleshidraulicas.pdf>
- ROZIS, J.F., GUINEBAULT, A. (1997). Calefacción solar para regiones frías. Guía tecnológica de aplicación para la vivienda y la agricultura en países en desarrollo. GERES; ITDG Perú. Lima. Disponible en:
<http://www.itdg.org.pe/archivos/energia/calefaccionsolar.pdf>
- ISF (1999), Energía Solar Fotovoltaica y Cooperación para el Desarrollo. Ingeniería Sin Fronteras, Madrid (España).
- GTZ-GATE (1999), *Biogas Digest*. GTZ-GATE. Eschborn, Germany. Disponible en:
Volume I: <http://www2.gtz.de/dokumente/bib/04-5364.pdf>
Volume II: <http://www2.gtz.de/dokumente/bib/04-5365.pdf>
Volume III: <http://www2.gtz.de/dokumente/bib/04-5366.pdf>
Volume IV: <http://www2.gtz.de/dokumente/bib/04-5367.pdf>
- GTZ. (1999), *Moving Ahead with Solar Cookers*. GTZ, Eschborn, Germany. Disponible en: <http://www.gtz.de/de/dokumente/en-solarcooker.pdf>
- DE JUANA, J. M. (coord.) (2003), *Energías Renovables para el Desarrollo*. Paraninfo - Thomson Learning.
- RODRÍGUEZ AMENEDO, J.L., ARNALTE GÓMEZ, S., BURGOS DÍAZ, J.C., (2003), *Sistemas eólicos de producción de energía eléctrica*. Rueda S.L, Madrid.